

[Tholstrup.]

mærke til, at det er gennemsnitsprisen for de 44 mindste mejerier; nogle af dem har altså ligget betydeligt under. Tager man gennemsnittet af højeste og laveste pris, kommer man til en fordyrelse på 80,6 pct. Der burde derfor have været en tilføjelse til 2. stykke på sp. 2802 efter „100 pct.“ lydende således: „for de tre stormejeriers vedkommende“. Der fandtes billige mejerier, der nøjedes med under 50 pct.

Den højtærede minister bagatelliserer også indfyldelsen af den tyske besættelse. Det er da givet, at ingen af de liberale partier ville være gået med til en mælkeordning, hvis ikke det var under truslen om, at tyskerne ville gennemføre en mælke-rationering — det var den, man ville komme i forkøbet. Jeg tror heller ikke, de liberale partier havde tænkt sig, at mælkeordningen skulle løbe een dag længere end den tyske besættelse.

Jeg har ikke noget imod, at den højtærede minister ifølge referatet på sp. 2803 siger, at der for hendes vedkommende ingen tvivl var om, at prisen ville have været højere uden mælkeordningen. Det er en subjektiv betragtning, som vel alle socialdemokrater har og skal have. Det er også rigtigt, når det siges, at mælken nu har en højere kvalitet; men det har ikke noget med mælkeordningen at gøre. Det er resultatet af det almindelige hygiejniske fremskridt, først og fremmest af det hygiejniske fremskridt i staldene.

Lovforslaget går stort set blot ud på at bevare monopoleet for nogle ganske få firmaer, og egentlig er det en meget besynderlig ting, at den samme regering, som lige har fået vedtaget en antimonopollov, nu kommer og forlanger et monopol stadfæstet — ganske vist et monopol under en vis kontrol. Men det, som antimonopolloven særlig lægger vægt på, adgangen for den frie konkurrence, tillader mælkemonopolloven ikke. Resultatet må derefter blive, at der sker det samme som under den gamle prislov, nemlig at den virksomhed, som arbejder dyrest og dårligst, bliver normgivende for prisansættelsen og fortjenstmulighederne. Alle de andre deltagere i monopoleet nyder således godt af, hvis der er en enkelt virksomhed, som ikke ledes særlig dygtigt. Ja, de er ligefrem interesserede i,

at der er et par enkelte dårligt ledede virksomheder, således at deres fortjeneste bliver langt højere, end den nogensinde kunne blive under frie konkurrenceforhold.

Vi har i kommissionen fået forelagt et tilfælde, hvor en mand — formentlig en af de alledygtigste indenfor branchen — kunne trække sig tilbage efter ganske få år med en ekstra gevinst på 1 mill. kr. udover sin gode, solide fortjeneste i de år, han var med i monopoleet. Ganske vist ville man ikke i kommissionen kramme ud med oplysningerne, før jeg stillede kravet her fra tingets talerstol, og man har heller ikke villet tillade, at jeg omtalte det udførligt i mindretalsudtalelsen i betænkningen. Jeg har nu den opfattelse, at offentlig kontrol med monopolerne betyder offentlighedens fulde indsigt i forholdene, og at det derfor strider imod selve ideen om koncessionerede virksomheder og den offentlige kontrol hermed, at monopoltilsynet skjuler noget for folket.

Tilfældet var netop det bevis, som skulle til for at slå fast, at min betragtning er rigtig, når jeg siger, at det altid vil være den dårligst ledede virksomhed, der vil være normgivende for priser og fortjeneste, når der er oprettet monopol, medens det modsatte er tilfældet, når der er fri konkurrence. Her vil den dygtigst ledede virksomhed danne normen eller i hvert fald hans nærmeste konkurrenter, medens de udygtige må nøjes med at gnave benene eller dø. Jeg har min mistanke om, at hele dette foretagende er blevet sat i gang, fordi en eller flere af disse virksomheder netop var ved at sulte ihjel, fordi der var for lidt kød på benene. Det ene af disse foretagender var et mejeri med stærk tilknytning til det parti, som har været stærkest repræsenteret i mælkekommissionen, et mejeri, som følte konkurrencen så generende, at der måtte foretages alvorlige indgreb.

Der skete nemlig det i mellemkrigsårene, at den fordel, som stormejerierne havde ved deres storindkøb — mælk vognladningsvis indført på egne jernbanespor — efterhånden elimineredes ved, at det blev muligt for nye virksomheder at indføre mælk pr. lastbil direkte fra produktionsstedet til udsalgsstedet. En lang række andelsmejerier udvalgte mælk fra de bedste besætninger, således at kvaliteten var særlig god, og den